

POLSKA
RZECZPOSPOLITA
LUDOWA

URZĄD
PATENTOWY
PRL

OPIS PATENTOWY

49190

Patent dodatko-
wy do patentu: _____

Zgłoszono: 16. III. 1964 (P 104 033)

Pierwszeństwo: _____

Opublikowano: 20. II. 1965

Kl. 21 g, 5

MPK

UKD

BIBLIOTE

Urząd Patentowy
1965

Współtwórcy wynalazku: Ryszard Trzeciński; Józef Kurzawa

Właściciel patentu: Zakłady Elektrotechniki Motoryzacyjnej,
Warszawa (Polska)

Urządzenia do samoczynnej zmiany biegunowości układu zasilania magneśnicy służącej do różnoimennego magnesowania nabiegunków

1

Przedmiotem niniejszego wynalazku jest urządzenie do samoczynnej zmiany biegunowości układu zasilania magneśnicy służącej do różnoimennego magnesowania nabiegunków, zaopatrzone w układ przekaźników czasowych, z których jeden steruje obwodem wzbudzenia prądnicy samowzbudnej, a drugi przełącza bezprądowo w czasie przerwy w obwodzie wzbudzenia — biegunowość obwodu wyjściowego prądnicy.

Znane dotychczas urządzenia służące do zmiany biegunowości zasilania magneśnicy, które działają na zasadzie przełączania biegunów w obwodzie wyjściowym prądnicy mają tę zasadniczą wadę, że wskutek płynących w tym obwodzie dużych prądów powstają łuki powodujące wypalanie styków. W związku z tym urządzenia te są wyposażone w zespoły do gaszenia łuków, a ponadto mają odpowiednio duże wymiary gabarytowe. W przypadku dużej częstości przełączeń magneśnicy na przykład przy magnesowaniu kół magnesowych prądnicy prądu zmiennego następuje bardzo szybkie ogrzewanie i zużycie styków roboczych wyłącznika, stwarzając niebezpieczeństwo jego obsługi.

Znane są również na przykład z patentu nr 47 426 urządzenia do samoczynnej zmiany biegunowości układu zasilania przystosowane do układów zasilania o bardzo wysokim natężeniu prądu i zaopatrzone w dodatkową prądnicę włączaną za pomocą układu przekaźników czasowych w obwód

2

wzbudzenia samowzbudnej prądnicy stanowiącej źródło zasilania. Urządzenia te są jednak zbyt kosztowne i skomplikowane, aby mogły znaleźć zastosowanie do przełączania biegunów zasilania magneśnic, w których natężenia prądu mają kilkadziesiąt razy mniejszą wartość.

Powyższych wad i niedogodności nie ma urządzenie do zmiany biegunowości układu zasilania, zwłaszcza magneśnic według wynalazku, które zaopatrzone jest w przekaźnik przerywający obwód wzbudzenia prądnicy samowzbudnej, stanowiącej źródło zasilania magneśnicy oraz w sterowany nim drugi przekaźnik powodujący przełączenie w czasie przerwy w obwodzie wzbudzenia — biegunowości obwodu wyjściowego prądnicy. Dzięki temu przełączenie następuje w czasie przerwy bezprądowej eliminując powstawanie łuków, a równocześnie znacznie upraszcza się konstrukcję w porównaniu do znanych urządzeń z dodatkową prądnicą.

Wynalazek jest bliżej wyjaśniony na rysunku, na którym fig. 1 przedstawia schemat blokowy układu zasilania magneśnicy, a fig. 2 — uproszczony schemat elektryczny tego układu.

Urządzenie według wynalazku przedstawione na fig. 1 i 2 służy do zmiany biegunowości samowzbudnej prądnicy 1 pracującej w układzie zasilania magneśnicy 2, służącej do magnesowania równoimiennymi znakami nabiegunków na przykład koła magnesowego 3 prądnicy prądu zmiennego

nego. Składa się ono z następujących zespołów: wyłączników 4 i 5 zmieniających biegunowość zasilania magneśnicy 2, z przekaźnika czasowego 6 sterującego te wyłączniki 4 i 5, z wyłącznika 7 służącego do przerywania obwodu wzbudzenia prądnicy 1 sterowanego przekaźnikiem czasowym 8 oraz ze współpracującego z nim przekaźnika pośredniczącego 9. Ponadto urządzenie jest wyposażone w przycisk nożny 10 do uruchamiania przekaźnika czasowego 6, w przełącznik nożny 11 do zmiany biegunowości zasilania oraz w opornik nastawny 12 do regulacji prądu wzbudzenia.

Wyłączniki 4 i 5 stanowią znane wyłączniki typu elektromagnetycznego i są wyposażone w styki pomocnicze. Jedne pary styków roboczych obydwu wyłączników 4 i 5 są połączone w układzie równoległym z zaciskami obwodu roboczego prądnicy 1, a drugie pary styków są połączone w sposób skrzyżowany z uzwojeniem magneśnicy 2, służącej do magnesowania nabiegunków koła magnesowego 3. Zaciski cewek wzbudzających 13 i 14 obydwu wyłączników 4 i 5 są przyłączone do bieguna R sieci prądu zmiennego oraz do naprzeciwległych zacisków przełącznika nożnego 11. Zacisk pośredni tego przełącznika 11 jest połączony ze stykami 15 przekaźnika czasowego 6.

Przekaźniki 6 i 8 stanowią znane przekaźniki czasowe typu elektronicznego, przy czym styki uruchamiające 16 przekaźnika są z jednej strony połączone ze stykami przycisku nożnego 10 i równolegle ze stykami pomocniczymi 17 przekaźnika pośredniczącego 9, a jego styki robocze 15 połączone z zaciskiem 0 sieci prądu zmiennego, że stykiem pośrednim przełącznika nożnego 11 i równolegle ze stykami pomocniczymi 18 i 19 wyłączników 4 i 5. Styki pomocnicze 19 wyłącznika 5 są przy tym połączone z cewką przekaźnika pośredniczącego 9, natomiast styki pomocnicze 20 wyłącznika 4 — z cewką wyłącznika 7 w obwodzie wzbudzenia prądnicy 1. Pozostałe styki pomocnicze 20 i 21 wyłączników 4 i 5 są ze sobą połączone równolegle, a druga para styków 22 przekaźnika pośredniczącego 9 jest połączona ze stykami uruchamiającymi 23 przekaźnika czasowego 8. Styki robocze 24 tego przekaźnika 8 są połączone z jednej strony z zaciskiem 0 prądu zmiennego, a z drugiej z cewką wyłącznika 7 w obwodzie wzbudzenia prądnicy 1.

Urządzenie jest ponadto zaopatrzone w układ lamp 25, 26 i 27 włączonych równolegle w obwody cewek wyłączników 7, 5 i 4, sygnalizujących stan ich pracy, a w obwodzie wzbudzenia prądnicy 1 znajduje się włączony szeregowo w obwód styków roboczych wyłącznika 7 nastawny opornik 12, służący do regulacji prądu wzbudzenia.

Działanie urządzenia do samoczynnej zmiany biegunowości układu zasilania magneśnicy służącej do różnoimiennego magnesowania nabiegunków opisano poniżej.

Magneśnica 2 przedstawiona przykładowo na fig. 2, służy do magnesowania różnoimiennych nabiegunków koła magnesowego 3, przy czym po namagnesowaniu nabiegunka koło 3 obraca się o kąt środkowy odpowiadający podziałce biegunowej, a równocześnie zmieniana jest biegu-

nowość zasilania magneśnicy 2. Przekaźnik 8 urządzenia nastawia się na czas odpowiadający żadanemu czasowi magnesowania nabiegunka koła 3, a przekaźnik 6 na czas dłuższy o okres własnego działania układu.

W celu uruchomienia urządzenia włącza się przycisk nożny 10, który zwiera styki 16 uruchamiając przekaźnik czasowy 6 i powoduje zwarcie jego styków roboczych 15, wskutek czego napięcie zostaje podane na styk pośredni przełącznika 11. W położeniu przełącznika 11 przedstawionym na fig. 2 linią ciągłą, napięcie podane zostaje na cewkę 14 wyłącznika 5, powodując zamknięcie jego styków roboczych. Wskutek tego następuje bezprądowe włączenie uzwojenia magneśnicy w obwód roboczy prądnicy 1, a równocześnie zwarcie styków 19 wyłącznika 5 powoduje załączenie cewki przekaźnika pośredniczącego 9 oraz zamknięcie jego styków 22 i 17. Styki 17 blokują przy tym styki uruchamiające 16 przekaźnika czasowego 6, umożliwiając zwolnienie nożnego przycisku 10, natomiast styki 22 zwierają styki uruchamiające 23 przekaźnika czasowego 8, uruchamiając ten przekaźnik i powodując zwarcie jego styków roboczych 24, przez które napięcie zostaje podane na cewkę wyłącznika 7 zamykając jego styki robocze i włączając obwód wzbudzenia prądnicy 1. Prądnica podaje wówczas napięcie przez zamknięte uprzednio styki robocze wyłącznika 5 na uzwojenie magneśnicy 2, która magnesuje nabiegunk koła magnesowego 3.

Po upływie nastawionego na przekaźniku 8 czasu magnesowania następuje rozwarcie styków roboczych 24 tego przekaźnika, wskutek czego następuje zanik napięcia na cewce wyłącznika 7 i przerwa w obwodzie wzbudzenia prądnicy 1, a tym samym zakończenie procesu magnesowania nabiegunka, natomiast po upływie nastawionej na przekaźniku czasowym 6 zwłoki, następuje rozwarcie jego styków roboczych 15. Wskutek tego występuje zanik napięcia na cewce 14 wyłącznika 5 i rozwarcie jego styków roboczych i styków pomocniczych 19 i 21, a tym samym przerwa w zasilaniu cewki przekaźnika pośredniczącego 9, który wraca do położenia wyjściowego, przy czym rozwarcie jego styków 17 powoduje odblokowanie styków uruchamiających 16 przekaźnika czasowego 6.

Po obrocie magnesowego koła 3 o kąt środkowy odpowiadający podziałce biegunowej, przełącza się przełącznik 11 w położenie przedstawione na fig. 2 linią przerywaną, wskutek czego po załączeniu przycisku nożnego 10 i uruchomieniu przekaźnika 6 jego styki robocze 15 powodują zasilanie cewki 13 i zamknięcie w przerwie bezprądowej (spowodowanej otwarciem wyłącznika 7 w obwodzie wzbudzenia prądnicy 1) styków roboczych wyłącznika 4 oraz styków pomocniczych 18 i 20. Zwarcie styków 18 powoduje przy tym zasilanie cewki przekaźnika pośredniczącego 9, po czym dalsze działanie urządzenia jest podobne jak poprzednio opisane z tą różnicą, że wskutek kolejnego zamknięcia styków roboczych wyłącznika 5 następuje zmiana biegunowości zasilania magneśnicy 2, a tym samym zmiana polaryzacji

magnesowania nastawionego nabiegownika.

Stan pracy poszczególnych wyłączników 7, 5 i 4 jest sygnalizowany przez lampki kontrolne 25, 26, i 27.

Urządzenie do samoczynnej zmiany biegowości układu zasilania magneśnicy według wynalazku, może znaleźć zastosowanie zwłaszcza do magnesowania kół magnesowych prądnicy prądu zmiennego.

Zastrzeżenia patentowe

1. Urządzenie do samoczynnej zmiany biegowości układu zasilania magneśnicy służącej do różnoimennego magnesowania nabiegowników, wyposażone w obwodzie roboczym prądnicy w układ dwóch krzyżowo połączonych wyłączników, a w jej obwodzie wzbudzenia w wyłącznik do wytwarzania przerwy bezprądowej, w której następuje przełączanie wyłączników w obwodzie roboczym, **znamienne tym**, że jest

wyposażone w układ przekaźników czasowych (6 i 8), z których przekaźnik (8) służący do nastawiania czasu magnesowania nabiegownika, ma styki robocze (24) połączone z cewką wyłącznika (7) w obwodzie wzbudzenia prądnicy (1) i styki uruchamiające (23) połączone ze stykami (22) przekaźnika pośredniczącego (9) włączanego przez styki pomocnicze (19) lub (18) wyłączników (4) i (5) a przekaźnik (6) nastawiony na czas magnesowania powiększony o zwłokę działania własnego układu ma styki robocze (15) połączone za pośrednictwem przełącznika (11) z cewkami (13 i 14) wyłączników (4 i 5) w obwodzie zasilania.

2. Urządzenie według zastrz. 1, **znamienne tym**, że przekaźnik pośredniczący (9) jest zaopatrzony w dodatkowe styki (17) połączone równolegle do przycisku nożnego (10) ze stykami uruchamiającymi (16) przekaźnika czasowego (6) i służące do blokowania tych styków (16).

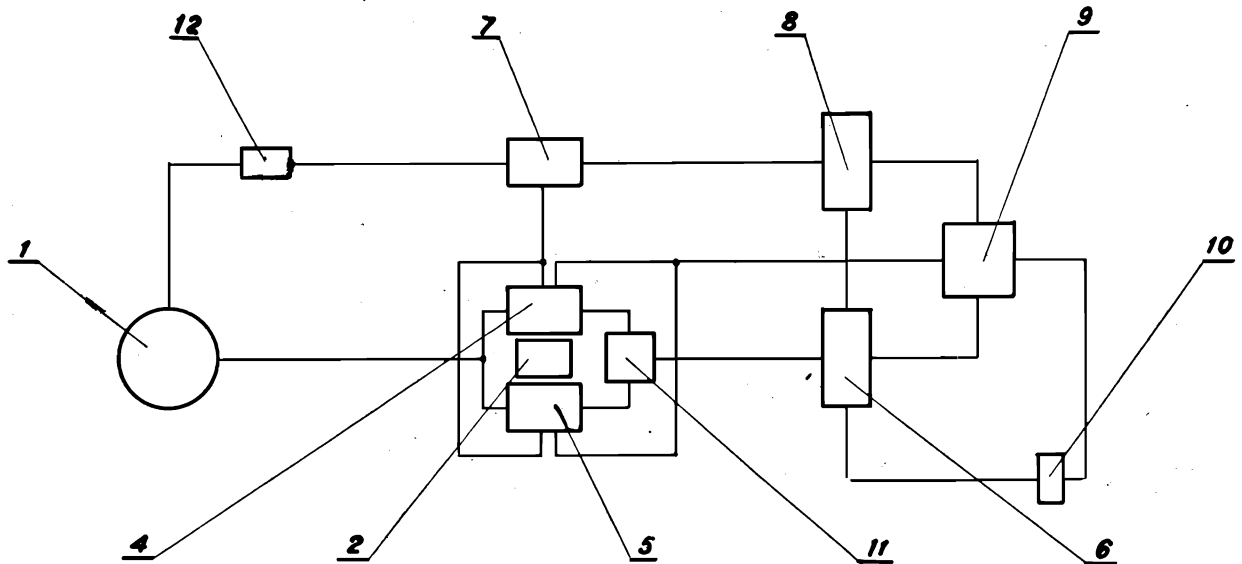

Fig. 1

